

Meer dan 11.000 melkveebedrijven moeten in meer of mindere mate door het fosfaatreductieplan terug in het aantal grootvee-eenheden. Veeteelt bezocht drie van deze bedrijven en trof bijzondere knelgevallen aan. De onzekerheid voert de boventoon en de afvoer van koeien doet pijn.

tekst **Florus Pellikaan** en **Diane Versteeg**

Drie melkveehouders vertellen over de gevolgen

Selecteren om straks w

Daan en Aalbert Aalberts waren op 2 juli een nieuwe stal aan het bouwen

Daan Aalberts: 'Onomkeerbare financiële verplichting moet toch knelgeval zijn'

Een flinke stapel brieven ligt bij binnenkomst al op tafel te wachten. De broers Aalbert (49) en Daan (31) en vader Co (74) Aalberts uit Zetten zijn de afgelopen anderhalf jaar veelvuldig in de pen geklommen om landbouwwoordvoerders, RVO en LTO op de hoogte te brengen van hun uitzonderlijke situatie.

Familie Aalberts kwam in een lastig parket doordat de fosfaatreferentiedatum van 2 juli 2015 exact samenviel met de bouw van hun nieuwe ligboxenstal. 'De stal van 44 jaar oud was aan vervanging toe en bovendien moesten we een stap maken om van een één- naar een tweegezinsbedrijf te groeien', vertelt Aalbert.

Jongvee tijdelijk uitbested

Door een aantal jaren met goede bedrijfsresultaten achtten accountant en bank het verantwoord en raadzaam een nieuwe stal voor 200 koeien te bouwen. Na het overwegen van diverse bouwopties werd de nieuwe stal op de plek van de oude gebouwd. De melkkoeien verhuisden tijdelijk naar de jongveestal en het jongvee werd deels – 64 stuks in totaal – uitbested.

Nadat begin januari 2015 de handtekeningen voor de stalbouw waren gezet, ging begin april de schop in de grond en op 1 oktober begon familie Aalberts in de nieuwe stal te melken. 'Omdat het tijdens het bouwen echt behelpen was, molken we zo min mogelijk koeien. Zonder dat er iets bekend was, passeerde 2 juli en molken we 120 koeien', vertelt Daan. 'Gelukkig werd later bekend dat de gve's van

het uitgeschaarde jongvee wel op je eigen naam komen in 2017.'

Overeind blijft echter dat inmiddels 180 van de beoogde 200 koeien de stal bevolken, enkel gegroeid uit eigen jongvee. 'Omgerekend moeten er zo'n 61 gve's uit', rekt Daan voor. 'We hebben ons gemeld bij RVO als knelgeval. In januari 2015 zijn we onomkeerbare financiële verplichtingen aangegaan, dan moet je toch een knelgeval zijn? Kamerleden hebben dit in een reactie op onze brieven ook uitgesproken. Met 120 koeien is dit financieel niet rond te zetten.'

Het frustriert de familie dat er over de knelgevallenregeling nog altijd weinig bekend is. 'In april wordt de commissie pas benoemd, dat levert ongetwijfeld niet eerder dan na de zomer uitsluitsel op', stelt Co. 'Ik heb het idee dat ze het vooruitschuiven, waardoor veel gevallen zichzelf oplossen.' Aalbert vult aan: 'We begrijpen best dat er geen 180 koeien mogen blijven, maar terug naar 120 koeien is financieel onmogelijk.'

Vanwege de onzekerheid lopen de meningen in huize Aalberts uiteen over hoe nu te handelen. 'Vooruitlopen in afvoer gaan we sowieso niet', stelt Aalbert. 'Maar het moet ook geen bergen met geld aan heffingen gaan kosten.' Ook het tijdelijk huisvesten van jongvee in het buitenland behoort nog tot de opties. 'Dan kunnen we onze fokfamilies nog sparen. Maar de kosten daarvan zijn inclusief quarantaine redelijk ondoorzichtig. We staan voor een lastige keuze. Gewoon wat reduceren kunnen we niet. Het lijkt alles of niets.'

die het fosfaatreductieplan voor hun bedrijf heeft eer verder te kunnen?

Joanke Jacobi: 'Jongvee is de toekomst, dat afvoeren doet altijd pijn'

Het Excel-bestand met berekeningen over de hoeveelheid gve's die Joanke (58) en Jolande (54) Jacobi uit Markelo nog dit jaar moeten afvoeren, houdt Jolande intensief bij. In aanloop naar de afschaffing van het melkquotum groeide het bedrijf met oorspronkelijk 90 melkkoeien licht. De stal werd verbouwd en biedt nu ruimte voor 120 melkkoeien.

'We hebben een gewoon gezinsbedrijf', vertelt Jolande. 'Onze zoon Rob wil het bedrijf dat Joanke nu in maatschap met zijn broer Jan heeft, overnemen. Het bedrijf is zo opgezet dat hij zoveel mogelijk werk zonder personeel kan doen.'

De oude 2+2-stal was dertig meter lang en werd verlengd met twintig meter. Er is nu meer ruimte voor de droge koeien en een strohok voor het afkalven. Ook is ruimte voor twee melkrobots gereserveerd. 'We zijn nog steeds heel blij met de stal, maar soms bekruipt ons het gevoel dat we deze stal voor niks hebben gebouwd', zegt Joanke. 'Het vergunningstraject, dat maar liefst twaalf jaar duurde, is daar vooral debet aan geweest. En we hebben de pech gehad dat we vlak vóór 2 juli 2015 nog acht koeien hebben afgevoerd vanwege een ernstige aureus-mastitisuitbraak op het bedrijf.' Op basis van deze feiten meldde de familie Jacobi zich al bij RVO als knelgeval.

In totaal 28 gve's afvoeren

De familie Jacobi heeft een referentie (inclusief afoming) van 112,8 gve's. 'De stal was nog niet klaar, dus we hadden simpelweg de ruimte niet om meer die-

ren aan te houden', laat Jolande weten. 'In december 2016 hadden we 141 gve's, wat betekent dat er in totaal zo'n 28 gve's uit moesten.'

Tot nog toe voerden ze al negen gve's af. 'Kalveren, koeien: we kijken de hele veestapel langs', zegt Jolande. 'Van alle dieren is het DNA in kaart gebracht en we selecteren – tot op zekere hoogte – blind het onderste deel van de veestapel uit. Stukje bij beetje gaan er dieren weg.'

Tot op zekere hoogte, want Joanke bekend dat er enkele koefamilies toch mogen blijven. 'Daarvoor ben ik toch te veel een fokkerijliefhebber', laat de veehouder weten. 'En jongvee afvoeren doet altijd pijn. Dat is de toekomst, zelfs als het minder goede dieren zijn.'

'De eerste tien, vijftien koeien zijn snel geselecteerd. Die hebben een hoog celgetal, veel klauwproblemen, worden slecht drachtig: die kan iedereen wel aanwijken', legt Joanke uit. 'Maar de volgende groep, dat is lastig.'

Ze hopen op basis van de knelgevallenregeling minimaal de acht gve's terug te krijgen die ze vanwege de aureusuitbraak moesten afvoeren. Maar daar verwachten ze niet te veel van. 'Vooral niet omdat het onduidelijk is wanneer daar een besluit over genomen wordt. Er komen verkiezingen, een commissie die zich hierover moet buigen... Ondertussen zoeken we zelf naar andere opties', vervolgt Jolande. Haar man knikt instemmend en vult aan: 'Bijvoorbeeld een stopper die binnen de resterende gve-ruimte ons jongvee wil opfokken.'

Joanke en Jan Jacobi
melken nu 108 koeien

Richard Verschure: 'Het zou treurig zijn als we volgend jaar geen boer meer zouden zijn'

Dat er op 2 juli 2015 nul koeien in de stallen bij Richard (46) en Monique (47) Verschure liepen, was eind vorig jaar, toen Veeteelt voor een bedrijfsreportage bij de remigranten kwam, al geen reden om bij de pakken neer te gaan zitten. En ook nu de contouren van het gve-reductieplan duidelijk worden, blijft de familie Verschure nuchter. 'Maar we zijn blij dat we direct met een veestapel van 130 koeien op deze locatie zijn begonnen', vertelt Richard enigszins opgelucht. 'Misschien moeten we dat een geluk bij een ongeluk noemen. Toch moeten we als starters nog een flink deel van de veestapel inleveren.'

Nog 104 koeien over in de stal

Zoals het er nu naar uitziet, moeten ze als starters volgens de berichten van ZuivelNL afstand doen van twintig procent van de veestapel zoals die op 1 oktober 2016 in de stal stond. Maar verder lijkt niemand ze de precieze gevolgen van de gve-reductie uit te kunnen leggen. 'De boekhouder, de bank, ZLTO, geen van allen kan ons adviseren wat

voor dit jaar, maar ook voor 2018, de slimste stappen op bedrijfseconomisch vlak zijn', geeft Monique aan.

Met twintig procent reductie blijven 104 koeien over in de stal. Met dit aantal zal de familie Verschure het in 2017 zeker wel gaan redden. Maar dat ze in 2018 naar alle waarschijnlijkheid voor een groot deel van de veestapel fosfaatrechten moeten aankopen, baart ze zorgen. 'Dat is een enorme kostenpost. Daarom hebben we ons ook bij RVO aangemeld als knelgeval', vertelt Monique. 'Samen met een advocaat en onze boekhouder hebben we onze casus onderbouwd.'

Inmiddels selecteert de familie Verschure in de veestapel door fors in te zetten op inseminaties met Belgisch-witblauwsperma. 'Het is voor het eerst dat we deze strategie volgen', vertelt Richard. 'Op geen van onze vorige bedrijven, niet in Denemarken, maar ook niet in Duitsland, hebben we dat gedaan.'

Alleen de beste dertig koeien worden geïnsemineerd met gesekst sperma. 'Ik ken mijn man. Als er van andere dieren vaarskalveren komen, heeft hij moeite

om afstand van de dieren te doen,' zegt Monique lachend.

Voor de familie Verschure is de gve-reductie wrang, omdat zij voorafgaand aan de aankoop van de huidige locatie – een voormalig vleesveebedrijf met 800 dieren – al een melkveebedrijf met ruimte voor 200 koeien had aangekocht. 'Het komt erop neer dat we op 2 juli 2015 twee Nederlandse bedrijven met een milieuvergunning voor in totaal 1000 dieren hadden', zegt Monique.

Hoe dan ook staan ze nog steeds achter hun beslissing om eind 2014 vanuit Duitsland weer terug te gaan naar Nederland. 'Terug naar 350 koeien, 450 hectare grond en personeel willen we niet meer. De avonturen in het buitenland hebben ons veel gebracht: we hebben veel meegemaakt en veel geleerd. Ook dat veel koeien ook veel stress opleveren', zegt Richard. 'Maar met al onze ervaringen zou het dan toch treurig zijn als we volgend jaar door de fosfaatrechten geen boer meer zouden zijn.'

Monique en Richard Verschure hadden op 2 juli geen gve's op hun naam